

Van de Noordzee tot de Bosporus 5

Column *Jacques Grégoire*

Jacques Grégoire is kunstenaar en wandelt voor zijn nieuwe kunstproject in de voetsporen van de Britse schrijver Patrick Leigh Fermor, die in 1932 van de Noordzee naar de Bosporus liep.

Voor De Gierzwaluw zet hij zijn observaties op papier van de vogels en van alle bijzonderheden die hij tegenkomt op zijn drie jaar durende reis. Het is een kunstwerk, deze tocht langs de Rijn en Donau, op zoek naar de basis van Europa door onderzoek naar de geomorfologie en de daaruit voortvloeiende verspreiding van vogels over het continent. Elke dag schetst en aquarelleert hij het veranderende landschap en portretteert hij in inkt de vogelsoorten die hij tegenkomt.

Wenen in hartje zomer. Anders dan tijdens de lente is de stad nu overvol met toeristen en we besluiten zo snel mogelijk aan de drukte te ontsnappen. Op dit gedeelte van de reis word ik begeleid door mijn dochter van 17 en mijn vrouw. Beiden hebben niets met vogels, maar wel wat met wandelen. Aan het eind van de reis weten zij echter ook het verschil tussen een Merel en een Huismus en herkennen ze de lach van een Groene Specht. Niet omdat daar hun interesse ligt, maar alleen omdat ik het niet kan laten om alle soorten die ik hoor of zie te benoemen. Maakt u zich geen zorgen, ze hebben allebei aangegeven een volgende keer weer mee te willen lopen, dus het lijkt wel mee te vallen hoe zwaar het is om met een vogelaar te reizen.

Direct bij het verlaten van Oostenrijk valt iets op: de dorpen zijn anders, de huizen zien er anders uit en het landschap is rommeliger. Er zijn veel meer plekken voor de dieren om nesten te maken en elk dorp heeft op diverse palen die de elektriciteitsdraden boven de grond houden een ooievaarsnest geplaatst. Een gevuld nest brengt het dorp voorspoed, zo denken zij. De eerste kilometers door de velden van Hongarije brengen de zomervogels tot leven. Ik hoor en zie Wielewalen. Zo mooi als de ouders zingen, zo lelijk krassen de kleintjes gaat voor de Wielewaal op. Een voordeel is wel dat als je dit geluid kunt herkennen je direct de Wielewaal weet te ontwaren tussen de takken. De volgende soort die zich aan ons laat zien

is de Bijeneter, nou ja, beter gezegd een handvol Bijeneters. In vogelvlucht moeilijk te fotograferen en wanneer ze in rust op een tak zitten is het altijd erg ver weg. Met moeite heb ik er beelden van kunnen schieten, maar dan tel je ook meteen 24 exemplaren in een struik. Huiszwaluwen, Groenlingen, Zwarte Roodstaarten en Putters hoor je vooral voor tien uur in de ochtend, daarna wordt het angstig stil. Het geluid van krekels neemt het over en de temperatuur schiet door naar boven de dertig graden. Elke dag vertrekken we vroeger, tot het tijdstip van vertrek standaard zes uur in de ochtend is geworden. Dat begin van de dag betekent dat ik nog iets meemaak van de vogelzang, terwijl de eerste twin-

tig kilometer in relatief koele temperaturen wordt afgelegd.

De Europese Kanarie draait zijn op hol geslagen melodietje telkens af en ik tik de soorten spechten af: Bonte, Groene, Zwarte, Middelste en ineens is daar ook de Syrische Bonte Specht.

Boomvalken laten zich zien en boven een groot natuurreservaat zie ik de Zearend. Ik besef dat het aantal soorten vogels dat ik zie enorm uitgebreid zou kunnen worden als ik me minder zou verplaatsen. Alle vogels van deze reis zijn tijdens het lopen gezien en gedetermineerd, sommige met behulp van foto's en later in alle rust bekeken, maar het einde van een wandeldag betekent ook vaak het eind van de dag, als ik moet ben van de warmte, van de inspanning en van de indrukken van een dag door een nieuw gebied die verwerkt moeten worden.

In de nacht zit recht boven ons raam een Kerkuil met zijn karakteristieke geluid. Ik ben de enige die er van genoten heeft.

Achtentwintig kilometer over een dijk lopen langs een zijrivier van de Donau in dertig graden. Er zijn dagen in de winter dat ik er alles voor over zou hebben, nu is het afzien. Geen zuchtje wind, geen vogel die zingt of toch wel, bij het water schiet een lichtblauwe flits voorbij. De IJsvogel jaagt vanaf een tak op kleine visjes en terwijl ik

een aquarel van de biotoop maak probeert precies voor mijn voeten een Otter uit het water te kruipen.

De dag begint met een Wielewaal en een Bijeneter, de middag gaat door met een Appelvink, Witte, Gele en Grote Gele Kwikstaart en eindigt met een Hop. Uit mijn ooghoek zie ik zijn verschijning zonder geluid landen op het dak, de kuif als een waaier uitgespreid, en dan wegvliegen naar een volgende bestemming. De vervallen dorpen klinken vol van Huis- en Gierzwaluwroepjes. Boven de rietvelden vliegt een Roerdomp, gevolgd door een Grauwe Kiekendief en weer houdt de Koolmees me met een eigenaardig lied voor de gek. Misschien in een lokaal dialect, maar zo divers als ik de Koolmees op mijn wandelingen heb horen zingen ken ik in vergelijking alleen de Spreeuw.

Tapuiten zitten in het veld en denken onzichtbaar te zijn. Veld- en Kuifleeuweriken wisselen elkaar af en de Zwarte Roodstaarten zijn weer de meest voorkomende vogels, gevolgd door de Grauwe Klauwieren, die hun territoria mooi verdeeld hebben. Het aantal nieuwe soorten heeft zich beperkt tot de echte zomervogels. Ik had gehoopt op een Scharrelaar, maar misschien ben ik al weer te laat in het seizoen of niet echt op het open veld. De natuur laat zich niet bepalen op deze manier.

Duidelijk is wel dat ik me in een andersoortig land bevind dan waar ik tot nog toe ben geweest. Er is duidelijk meer armoede, meer vervuiling in de vorm van plastic en verontreinigd water dat in stroompjes terecht komt.

Aan de andere kant is er zo ongelooflijk veel uitgestrektheid waar ik geen mens ben tegengekomen. Twintig kilometer lopen zonder iemand te zien is niet ongebruikelijk. Veel struikgewas, heel veel Acacia's en afwisselend ingericht boerenland zorgen ervoor dat de vogels een goede plek hebben om zich voort te planten en hun jongen groot te brengen. Voedsel is er in overvloed in het nog niet al te aangeharkte landschap.